

گرده شناسی تعدادی از گونه های گیاه سس (*Cuscuta* L.)

* زهرا رنجبر^۱، جمیل واعظی^۲، حمید اجتهادی^۱، فرشید معماربانی^۳، مارال پاشیر زاد^۱

^۱ دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم، گروه زیست شناسی

^۲ دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم، گروه زیست شناسی

^۳ دانشگاه فردوسی مشهد، پژوهشکده علوم گیاهی

(sranjbar23@Yahoo.com)

چکیده

سس (*Cuscuta*) متعلق به تیره پیچک، از گیاهان تمام انگل گلداری است که آفت گیاهان زراعی، باغی، وحشی و زینتی می باشد و پراکنش وسیعی در جهان دارد. این جنس در ایران بیش از ۱۸ گونه دارد که ۹ گونه در خراسان نیز پراکنش دارند. به منظور بررسی ویژگی های ریخت شناسی دانه های گرده در گونه های مورد مطالعه سرده سس دانه های گرده مربوط به ۶ گونه، *C. kotschyana* Boiss.، *C. monogyna* Vahl.، *Cuscuta campestris* Yanker.، *C. brevistyla* و *C. babylonica* Auch. *pedicellata* Ledeb. با استفاده از میکروسکوپ نوری و الکترونی مورد بررسی قرار گرفت. مطالعه دانه گرده این تاکسون ها نشان داد که در جنس سس گرده ها *oblate* و *zonocolpate* هستند و اغلب سه شیاره (*tricolpate*) می باشند. بزرگترین دانه های گرده در *C. monogyna* (نمای قطبی $47/33 \mu\text{m}$ و نمای استوایی $51/39 \mu\text{m}$) با ضخامت اگزین $2/15 \mu\text{m}$ و کوچکترین دانه گرده متعلق به *Cuscuta campestris* (نمای قطبی $26/53 \mu\text{m}$ و نمای استوایی $31/91 \mu\text{m}$) با ضخامت اگزین $2/03 \mu\text{m}$ بود. فراساختار سطح دانه گرده در گونه های این جنس *ektexine* به صورت خار دار (*echinat*)، شبکه ای ریز (*finely reticulate*) و شبکه ای خشن (*coarsely reticulate*) مشاهده شد. همچنین نتایج نشان داد که صفات گرده شناسی در تفکیک گونه های این جنس مفید می باشند.

کلمات کلیدی: سس، گرده شناسی، اگزین، خراسان

Pollen morphology some of *Cuscuta* L. species

*Ranjbar, Z.¹, Vaezi, J.², Ejtehad, H.¹, Memariani, F.³, and Pashirzad M.¹

¹Department of Biology, Faculty of Sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

²Department of Biology, Faculty of Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

³Research centre for plant sciences, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Cuscuta L. (Convolvulaceae), the holoparasitic flowering plant is a pest of garden, wild, horticultural and ornamental crops and has great distribution in world. *Cuscuta* has more than 14 species in Iran that nine species distribution in the Khorasan. The pollen morphology of six taxa of *Cuscuta*, *Cuscuta campestris* Yanker. *C. monogyna* Vahl. *C. kotschyna* Boiss. *C. pedicellata* Ledeb. *C. babylonica* Auch. and *C. brevistyla* A. Br. in khorasan was investigated by using LM. The pollen of *Cuscuta* is oblate, Zonocolpate and three colpate, mostly. The largest Pollen grain belonging to *C. monogyna*, 41.39 μm in equatorial view, 47.33 μm in polar view and exine thick 2.19 μm and smallest Pollen grain belonging to *Cuscuta campestris*, 31.91 μm in equatorial view, 36.53 μm in polar view and exine thick 2.03. Three distinct ectexine types, echinat, finely reticulate and coarsely reticulate, in these taxa are recognized. Furthermore, pollen characters are useful in delimitation species of this genus.

Key words: *Cuscuta*, palynology, Exine, khorassan